

Kapitulira (se uđa). Temu vojaštvu se je pridružil tudi civilno prebivalstvo. Poveljnik Riza bej se tej zahtevi ni udal in je ukrotil upornike z oboroženo silo. Dal jih je postreliti.

Izgube Srbov in Bolgarov.

Na podlagi uradnih podatkov srbskega vojnega ministrstva so imeli Srbi v minuli vojski 11.500 ranjenih in 10.000 bolnih. V teh številkah pa niso navedeni ranjenci in bolniki, ki se nahajajo v bolnišnicah osvojenega ozemlja.

Glasom bolgarskih uradnih izveštij je padlo v bolgarski vojski in umrlo na boleznih 284 častnikov in 21.018 mož; število ranjenih in obolelih častnikov pa znaša 876, vojakov pa 51.000.

Politični ogled.

— V državnem zboru zborujejo sedaj nekateri odseki. Zbornica sama se bo sešla še-le prihodnji teden. Najvažnejša so posvetovanja v finančnem odseku, kjer so na dnevnem redu novi davki. Zadnji teden se je posvetoval odsek o davku na žganje. K predmetu je govoril tudi naš poslanec Roškarc ter postavil 2 predloga. V prvem zahteva, da se davek na kmetijske žganjarije ne zviša, ampak ostane na dosedanji višini 90 vin. za liter alkohola. V drugem predlogu zahteva, da se zviša množina davka prostega žganja od 56 na 112 litrov od žganja, ki ga pridelajo posestniki iz lastnih sadežev. Utemeljeval je svoje predloge s tem, da je že dosežani davek previsok in da se ne splača kuhati nekaterih vrst sadja, niti ostančkov od sadjevca in vina. Višji davek bi povzročil propad sadjarstva, ker nihče ne bo več sadił drevja, ako ga ne more primerno v gospodarstvu izkoristiti. Povdarjal je tudi, da štajerski slovenski poslanci nimajo nobenega povoda, glasovati za nove davke, tudi ne z ozirom na deželne finance. Slovenci nismo zavozili dež. gospodarstva, vrhu tega pa tudi nobene koristi imeli od njega. Nemci, ki so na krmilu v deželi, so nam odtegnili brezobrestna posojila, ustavili regulacije, zanemarili narodno gospodarstvo, prikrajšali državne prispevke za živinorejo, glede naobrazbe pa nam vsiljevali šole z učenim jezikom, katerega ne razumejo ne stariši ne otroci. Končno je poslanec Roškarc opozoril na dejstvo, da dobe bogati žganjariji špirta okroglo 30 milijonov kron olajšav, potemtakem so njegovi predlogi še bolj upravičeni in se naj sprejmejo.

— Med Poljaki in Rusini so se pogajanja zaradi rusinskega vseučilišča v Lvovu razbila, in sicer zaradi krivde Poljakov, ki so naenkrat zapustili prejšnjo, z Rusini že v glavnih načelih dogovorjeno izjavo, ki bi naj jo podal cesar v pomirjenje rusinskega naroda. Grodo je zares, kako se Poljaki v tej stvari nepošteno vedejo proti svojemu bratskemu narodu. Rusine vodijo s pogajanja le za nos.

— Balkanska zveza. Misel o zvezi balkanskih držav se je rodila v glavi sedanjega bolgarskega ministrskega predsednika Evstahija Gešova. Misli se je takoj oprijel že umrli srbski ministrski predsednik Milovanović. Prvi sestanek radi zveze se je vršil med imenovanima državnikoma dne 11. oktobra 1911 v priprostem železniškem vozu ob srbsko-bolgarski meji. Dne 13. marca 1912 se je zveza sklenila in podpisala med Bolgarijo in Srbijo. Potem je pridobila Bolgarija Grško in podpisala pogodbo z njo dne 29. maja 1912. Nazadnje se je še kot četrti zaveznik sprejela v balkansko zvezo Črna gora. Tudi predlog, da se začne vojska proti Turčiji, je izšel iz Bolgarije. To se je zgodilo dne 26. avgusta 1912 v ministrskem svetu, kateremu je predsedoval car Ferdinand in v katerem se je predlagalo, da se pridobi vsa balkanska zveza za vojsko proti Turčiji. To so zgodovinski podatki, za življenje balkanskih držav gotovo največjega pomena.

— Madžarski prekučni. Ko je grof Tisa kot predsednik državne zbornice s surovostjo in s silo proti opoziciji dosegel, da je sprejela zbornica vojaške predloge, so ga mnogi visoki državniki in posebno vojaški dostojanstveniki, slavili kot moža z železno roko, naravnost kot polboga. Sedaj, ko je predložil grof Tisa po ministrskem predsedniku načrt nove volilne spremembe, se je mnenje precej spremenilo. Tudi prej omamljeni krogi vidijo, da je vojaške predloge le zaradi tega pospeševal, ker je tako smel upati, da se mu zaradi novega volilnega reda ne bodo delale nobene ovire. Novi volilni red je tako krivično sestavljen, da bodo še nadalje imeli židovsko-liberalni in prekučnijski plemenitaši vsa oblast v rokah. Kar je katoliškega plemstva, njemu se dovoljuje le malenkosten vpliv. Grof Tisa je Kalvinec in hud nasprotnik katoličanstva. On spada k onemu plemenitstvu, ki hoče previdno in ne odkrito kakor Košut, priboriti Ogrski samostalnost in neodvisnost. Zato pa je tudi izključil od volilne pravice kmečko prebivalstvo, nemažarske narodnosti, sploh vse, kar je še na Ogrskem zvesto cesarski rodovini in skupni državi. Visoki krogi baje ne bodo pripustili, da se sprejme taka pogibelna volilna reforma, ki je naperjena proti Habsburžanom in skupni državi.

— Na Francoskem so volili dne 17. januarja novega predsednika ljudovlade, ker je sedanjemu Fallierju potekla 7letna doba. Izvoljen je sedanji ministrski predsednik Poenkare z 483 glasovi. Njegov nasprotnik poljedelski minister Pam je dobil 296 glasov, socialistični kandidat 69 glasov. Poenkare je izvoljen z glasovi nekaterih zmernih socialistov, monarhistov in nacionalcev, torej od samih bolj zmernih strank. Radikalni republikanci, ki so za preganjanje cerkve, so glasovali za Pama, in so močno nevoljni, ker so

propadli. Poenkare je sicer liberallec, vendar tudi nasproti drugače mislečim dostojen in strpljiv. Pri volitvi so se pojavili tudi oni pristaši, ki bi radi imeli kraljestvo in ne ljudovlado. Kraljevski pristaša (monarhist) Dedion je klical ob začetku: Mi ugovarjamo proti volitvi. Nočemo o njej nič vedeti! In ko je monarhist Tejl oddal svoj glas, slišal se je v zbornici klic: Živel kralj! Klicatelja so takoj zaprli. Novi predsednik je rojen leta 1850. Velja kot zelo učen in izobražen politik. Sicer je hladnokrven, vendar tudi dovolj odločen in krepek za dejanje. Kot ministrski predsednik je delal na to, da se v Evropi ohrani mir.

— Špansko. Sporočali smo že, da so španski katoliški politiki sklenili, odtegniti se javnemu političnemu življenju. To pa radi tega, ker je kralj popolnoma v rokah liberalne stranke, a liberalna stranka v rokah revolucionarjev. Kralj se je dal od liberalnih ministrov celo tako daleč preslepiti, da se posvetuje s prekučiji, kako razmere v državi urediti. Zveste katoliške politike pa kralj prezira. Na kralja ima velik upliv kraljica, ki je bila prej protestantinja in še sedaj ni prijazna katoliški cerkvi. Zato so katoliški vodilni krogi sklenili, da se odtegnejo javnemu življenju in s tem odklonijo vsako odgovornost za bodočnost države in kraljeve rodbine. To pa je naredilo tak utis po celi Španiji, da se je burno zahtevalo, naj se katoliški politiki zopet vrnejo v javnost in prično odločilen boj z vsemi brezverci. Politiki so se temu udali, in prejšnji voditelj katolikov, Maura, je prevzel zopet vodstvo.

— Samostalnost Irske. Angleška spodnja zbornica je sprejela v tretjem čitanju samostalnost Irske. Med večino in Irco je zavladalo veliko navdušenje. Toda bati se je, da bo zgornja zbornica, v kateri sede graščaki, zavrgla predlog spodnje zbornice. Povsod je ta prikazen, da med visoko gospodo le malo kdo razume ljudske zahteve.

— Novo portugalsko vlado je sestavil vođa Jakobinec, dr. Costa. Sprva je sicer predsednik republike pozval na vlado voditelja zmernih republikancev, Almeida. Toda ta za svoj program, ki je vseboval tudi pomiloščenje za politične jetnike, ni mogel dobiti večine. Novominstrovo bo pravzaprav samovlada Costova, ki si je privzel kot ministre same udane, sicer pa brezpomembne osebe. Costa se je na nekem republikanskem shodu tudi vsajal, da bo katoliško vero na Portugalskem zatrl. Portugalske katoličane in monarhiste čakajo torej še hujša preganjanja in grozovitosti, državljane pa še večji davki in bremena. Duševni velikani portugalskega ministrstva so pa tilde: notranje zadeve in šolstvo bo vodil dosežani ravnatelj libronske prisilne delavnice, Rodrigues; justice nek revolucionarni stotnik, ki je študiral le par semestrov in nima izpitov; vojno ministrstvo upravlja zopet zloglasni podpolkovnik Pereira Bastos; trgovsko pa načelnik karbonarjev (tajni uporniki), četudi nima potrebne izobrazbe. Res, zlata doba Portugalske!

Razne novice.

Godovi prihodnjega tedna.

26. nedelja: 2. predpepelnična.

27. ponedeljek: Janez Zlatoust.

28. torek: Ime Jezusovo.

29. sredo: Francišek Salez.

30. četrtek: Martina; Janez, škof.

31. petek: Peter Nol; Marcella.

1. februarja: sobota: Ignacij; Efreml.

* Pogajanja za delazmožnost štajerskega deželnega zbora so se začela v Gradcu pri namestniku za zadnji teden. Zastopniki Slovenskega kluba vstrajajo na zahtevah, ki so jih stavili že pri poprejšnjih pogajanjih in ki se nanašajo na zapostavljanje Slovencev na gospodarskem polju, pri šolstvu, deželnih zavodih itd. Zahtevajo pa tudi od c. kr. vlade, da ne zatira Slovencev, kakor n. pr. v gornjeradgorskem okraju, da ne dela težav razvoju slovenskega šolstva, kakor n. pr. v Studencih pri Mariboru, in sicer v isti sapi, ko gre nemškemu Sullerajnu z največjo prijaznostjo in naglostjo na roko. Poslanci Slovenske kmečke zveze so voljni, boj za pravice slovenskega naroda nadaljevati brez ozira na to, da so se druge slovenske stranke postavile ob stran Nemcev, in padle lastnim bratom za vrat. Boj je pravičen, in kjer je pravica, tam je boj na svojem mestu.

* Slovenski liberalci in Nemci sedaj skupno nastopajo proti slovenski obstrukciji ter želijo, da bi se stara krivica nasproti spođnjestajerskim Slovincem v deželnem gospodarstvu nadaljevala. Vsaj toliko časa bi naj prenehala obstrukcija, da se zvišajo učiteljem plače in zato kmetom, obrtnikom in trgovcem naložijo nove doklade. Liberalni listi, kakor „Narodni List“, „Slovenski Narod“, „Sloga“ sedaj kar besnijo proti našim poslancem, a dr. Kukovec hođi okrog ter poskuša navdušiti kmete proti obstrukciji in s tem za višje učiteljske plače ter višje deželne doklade. Mnogo sreče!

* Kake sadove rodi „Štajerc“? V koroškem „Miru“ čitamo: Na svojem potovanju po Koroškem sem že veliko lepega, pa tudi slabega, videl in slišal. Vse si zapomnim, in ko pridem domov, pa pripovedujem. Torej poslušajte! Iz Ptujja na Štajerskem hođi na Koroško neki agent, „Štajerc“ po imenu! Sicer ni velik po svoji zunanji postavi, pač pa strašen po svojem jeziku! Kamorkoli pride, se najprej malo posladka, potem pa začne zmerjati čez vero, duhovnike, katoliško življenje in seveda tudi čez Slovence! Kdor ga dolgo poslušaja, zraven pa sam nič ne misli, tak nazadnje ž njim potegne in začne isto delati, kar mu je ta agent ubil v glavo. Kjer se „Štajerc“ udo-

mači, tam izgine vera, ljubezen do cerkve, božje službe in molitve, tam izgine narodni čut, nastani se pa mržnja do duhovnikov in sovraštvo do Slovencev. Kjer pridejo prijatelji tega agenta „Štajerca“ skupaj, tam se lije žganje v grlo, pamet vzame slovo, tam se vplije: „Dov ta črne, vun Metodije“, tam se hajla, da vsakemu spodrkne, je Sieg, ker žganje vsakega zmagaja, je Rache, ker je drugi dan glava vsa narobe. To je „Fortschritt“, ki je na Koroškem doma, oča njegov je pa „Štajerc“ iz Ptujja!

* „Deutsche Wacht“ v deliriju (blaznosti). Ta list na najpodelejši način napada dr. Susteršiča in njegove pristaše, ker govorijo o trializmu v naši državi. Imenuje jih veleizdajalce, ker delajo proti obstoječi obliki države. Kaj pa, ali so bili nemški ministri, ki so napravili dualizem in razdelili državo na 2 dela, tudi veleizdajalci? Pristaši „Deutsche Wacht“ so prišli v svojih oslarijah že tako daleč, da že sami vladarji niso več varni pred njimi glede svoje zvestobe do države. Vidijo strahove, katerih nikjer ni.

* Nemška katoliška omladina ima že lepo organizacijo in posebno izbornu urejeno časopisje. V sedanjihi časih bo slovenske mladeniče gotovo zanimal politični program nemške omladine. O tem čitamo v ravnokar izišlem koledarju omenjene organizacije: Združena katoliška omladina, sama na sebi že zrcalo Velike Avstrije, stoji na velikoavstrijskem stališču. Poteguje se torej za sigurnost in nedotakljivost zemlje in za naravne narodne pravice vseh avstrijskih narodov in za prostost njihovega prosvetnega in političnega razvoja. Velika Avstrija bi naj pod žezlom Habsburžanov, v katerih je misel katoliške Velike Avstrije posebej, svoje narode združila v prosto, nerazdružljivo in življenja polno enoto, da bi tako izpolnjevala svojo zgodovinsko nalogo ter bila predstraža za krščanstvo zapada in nositeljica prosvete za iztok.

— Tako njih program. Velika Avstrija bi naj bila na novo urejena država, v kateri bi bili sicer posamezni narodi za-se združeni (Slovenci in Hrvatje skupaj, Madžari skupaj, Poljaki skupaj itd.), a vendar obenem vsi skupaj zvezani v eni državi, Veliki Avstriji.

Mahnert gre. Protestantovski župnik Mahnert v Mariboru gre nazaj v „rajh“, od koder je prišel. Imenovan je za generalnega tajnika „lutrovskega bunda“ v Bonnu. Mahnert gotovo ne gre rad od tukaj, kjer je hotel vse ponemčiti in poluteraniti. Toda njegovo stališče je postalo nevdružno. S svojim radikalnim, brezobzirnim delovanjem se je napravil nemogočega. Njegovega odhoda ne bledimo z zadovoljstvom samo mi Slovenci, ampak še veliko bolj Nemci sami, kajti že med svojo „protestantovsko gmajnjo“ ni imel več zaslonbe in so se vrste opozicionalcev vedno bolj množile. Samo „Marburgerca“, ki je imela z njim zelo ozke zveze in je potem nje skušal Mahnert ponovno priti do neomejenega gospodarja v nemškem taboru, je hudo žalostna in pretaka bridke solze za njim. Boji se zlasti, da ne bo dobil pravega naslednika. Bili so časi, ko je Mahnert imel res velik vpliv, toda v zadnjem času ga je zgubil. Kakor mnogi Nemci mu pravimo tudi mi: srečno pot! Prusovski grozdi vise v naših krajih vendar še previsoko. Maribor zapusti Mahnert s 1. majem.

* Ljudstvo vzdihuje. „Denarni trg je nemiren“ — pravijo ljudje, ko vidijo, kako se zvišuje obrestna mera od dne do dne. Ko bi hoteli pa pogledati za kulise, bi videli, da so pravzaprav nemirni le bogati špekulanti in kapitalisti, ki porabijo vsako priložnost, da si bolj bogato napolnijo svoje žepce. Vse ljudstvo, posamezniki, društva in države, se morajo ravnati po teh spekulacijah. Posamezniki in cele države so danes usuznjene kapitalu, oziroma judovskim kapitalom. Pravijo, da je suženjstvo odpravljeno. Da, cerkev je staro suženjstvo odpravila, toda liberalni kapitalizem je rodil novo suženjstvo, ki je prav tako hudo kakor staro. Razumni človek, ki ima neumrjočo dušo, je postal suženj mrtvega kapitala. Vse ljudstvo vzdihuje pod železno roko kapitalizma ali obrestovanja. Krščansko ljudstvo mora s trdim delom znašati skupaj, da se množijo zlati kupi kapitalistov, ki žive brez dela. Dan za dnem beremo, kako je morala ta ali ona naša posojilnica povišati obresti na vloge in posojila. Ljudstvo vzdihuje, ko plačuje povišane obrestne svote. To je velika škoda, ki jo trpijo v prvi vrsti kmetje in delavci, ki morajo te obresti s svojimi žulji skupaj spravljati. Obresti so že zdaj tako visoke, da jih naše zadolžene kmetije ne morejo več prenašati. Zato pa moramo imeti vedno pred očmi prvi namen vseh naših kmečkih posojilnic in gospodarskih združenj ter ne smemo višati obrestne mere, dokler si kakor-koli moremo pomagati. Namen naših združenj in sploh vsega našega krščansko-socialnega delovanja ni lastni dobiček, ampak pomoč kmečkemu in delavskemu ljudstvu. V tem zmislu moramo tudi ljudstvo poučevati, da iz krščanske ljubezni do bližnjega ne bo zahtevalo povišanja obrestne mere na vloge, ker povišanje obrestne mere na vloge zahteva povišek tudi na posojila. Imejmo vedno pred očmi namen krščansko-socialnega delovanja!

* 30letnica poštne hranilnice. Dne 12. januarja je preteklo 30 let, kar obstoji na Avstrijskem poštne hranilnice. Ta občekoristen zavod se je razvil v teh letih do velikanskega uspeha. Danes šteje že nad 2% milijona vlagateljev. Denarni promet z vplačevanjem potom šekov je znašal L. 1912 9.100 milijonov kron. Nad 116.000 otrok ima čekovni račun pri tem zavodu. Pri poštni hranilnici je zaposlenih na tisoče uradnikov.

Na smrt obsojen. V soboto se je končala v Ljubnem na Zgornjem Štajerskem šestdnevna obravnavna proti Dominiku Polzu, ki je jeseni lanskega le-